

Rapport lerende evaluatie Merwede huusjes Dordrecht

Daan van Alphen
Jacqie Roozendaal

9 januari 2020
versie 0.9

Inhoudsopgave

	Inleiding	3			
1	Doelstelling	4	5	Onderzoeksresultaten thema	15
2	Aanpak	5		Samenwerking en Communicatie	
3	Onderzoeksresultaten thema Fysiek	6	5.1	Samenwerking met partners	15
3.1	Locatiekeuze	6	5.2	Rollen / taakverdeling	16
3.2	Planning en voorbereiding	8	5.3	Rol sociaal beheerders	16
3.3	Voorzieningen, grootte en aantal units	9	5.4	Communicatie met lokale partners	16
3.4	Inrichting units	10	5.5	Communicatie met ondernemers	16
4	Onderzoeksresultaten thema Sociaal	11	5.6	Communicatie met buurtbewoners	17
4.1	Samenstelling van bewoners	11	5.7	Communicatie met bewoners	18
4.2	Huurcontract	11	6	Conclusie	19
4.3	Vaste lasten	12	6.1	Thema Fysiek	20
4.4	Overlast	12	6.2	Thema Sociaal	20
4.5	Regels en sanctiemogelijkheden	13	6.3	Thema Samenwerking en Communicatie	20
4.6	Bewoning tot heden	14	7	Lessen	21
			7.1	Thema Fysiek	21
			7.2	Thema Sociaal	22
			7.3	Thema Samenwerking en Communicatie	23
				Bijlage 1: Betrokken ketenpartners	24
				Bijlage 2: Verantwoording	26
				Bijlage 3: Literatuurlijst	28

Inleiding

Er is een grote groep daklozen in Nederland. Voor een deel van de mensen binnen deze groep is geen plek in de reguliere opvang. De doelgroep is zorg mijdend en kampt onder andere met psychiatrische en verslavingsproblemen. Hen duurzaam en passend huisvesten in reguliere (sociale) woningvoorraad blijkt ontoereikend.

In Dordrecht verbleef een groep daklozen onder barre omstandigheden onder de Zwijndrechtse brug. De gemeente zocht een oplossing voor deze situatie. In 2016 overleed een van de daklozen, dit was aanleiding voor CDA, PVDa, GroenLinks en ChristenUnie/SGP om een motie in te dienen. In deze motie van 8 november 2016 verzochten zij het college van Burgemeester en Wethouders onderzoek te doen naar een geschikte manier om deze en andere daklozen te huisvesten. En specifiek de mogelijkheid van Skaeve Huse in Dordrecht te onderzoeken. Skaeve Huse is een Deens concept dat zich letterlijk vertaalt naar rare huizen. Skaeve Huse zijn sobere woningen, compleet voorzien van basisvoorzieningen, op een plek waar de bewoners zo min mogelijk overlast veroorzaken. Het model is in verschillende gemeenten in Nederland toegepast.

Naar aanleiding van die motie heeft de gemeente onderzocht of het mogelijk is om Skaeve Huse in Dordrecht te realiseren. Op 20 februari 2018 heeft de raad ingestemd met het voor een periode van 5 jaar realiseren van 5 Skaeve Huse op de locatie Kerkeplaat. Daarbij gaven zij het college van B&W opdracht om één jaar na ingebruikname van de locatie het project te evalueren. Ook hebben zij aangegeven dat indien na de periode van 5 jaar deze voorziening nog steeds noodzakelijk is, het te willen continueren op een andere locatie.

In december 2018 zijn de Skaeve Huse in gebruik genomen. De Dordtse Skaeve Huse hebben de naam 'Merwedehuisjes' gekregen. In de Merwedehuisjes zijn vijf personen gehuisvest. In oktober en november van 2019 is het project geëvalueerd met alle betrokkenen. In dit rapport leest u de uitkomst van de evaluatie.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 en 2 leest u het doel van de evaluatie, de aanpak van het onderzoek en een introductie van de thema's. In de hoofdstukken 3 tot en met 5 vindt u per thema de uitkomsten van het onderzoek:

- In 'Onderzoeksresultaten thema Fysiek' (hoofdstuk 3) vindt u de resultaten met betrekking tot de locatiekeuze, planning en voorbereiding, voorzieningen en de inrichting van de units.
- De oogst van het thema Sociaal staat beschreven in hoofdstuk 4. Hier leest u de uitkomsten met betrekking tot de samenstelling van bewoners, het huurcontract, de vaste lasten, overlast, regels en sanctiemogelijkheden en bewoning tot heden.
- De onderzoeksresultaten van het thema Samenwerking en communicatie zijn beschreven in hoofdstuk 5. Hierin leest u de opbrengst met betrekking tot de samenwerking met partners, rollen en taakverdeling, de rol van de sociaal beheerders, communicatie met lokale partners, communicatie met ondernemers, communicatie met buurtbewoners en communicatie met bewoners.

Hoofdstuk 6 en 7 bevatten respectievelijk de conclusie en de leerlessen. In de bijlagen vindt u een beschrijving van de betrokken ketenpartners, de verantwoording van de aanpak van het onderzoek en de literatuurlijst.

1. Doelstelling

Een evaluatie geeft goede handvatten om lopende of toekomstige projecten te verbeteren. Evalueren geeft idealiter informatie over de aanpak, verloop van een project en genereert lessen voor de toekomst. Met deze evaluatie hebben we de lessen uit de realisatie van deze eerste Merwedehuisjes opgehaald. De doelstelling van deze evaluatie is het in kaart brengen van de aanpak voor het realiseren van de Merwedehuisjes op de thema's Fysiek, Sociaal, Samenwerking en Communicatie.

2. Aanpak

Binnen het project zijn 3 hoofdthema's te onderscheiden. Alle aspecten van het project zijn onder te brengen bij deze thema's. Deze thema's zijn:

- Fysiek; de locatiekeuze, het vergunningentraject, de inrichting van het terrein en de inrichting van de units
- Sociaal; de samenstelling van de bewoners, huur, omgaan met ongewenst gedrag, de woonvorm en de bewoning tot heden
- Samenwerking en Communicatie; de rol/taakverdeling, de samenwerking met lokale partners, samenwerking met bovenlokale partners, de communicatie tussen de partners en de communicatie met ondernemers, de buurt en bewoners

3. Onderzoeksresultaten thema Fysiek

3.1 Locatiekeuze

3.2 Planning en voorbereiding

3.3 Voorzieningen, grootte en aantal units

3.4 Inrichting units

3.1 Locatiekeuze

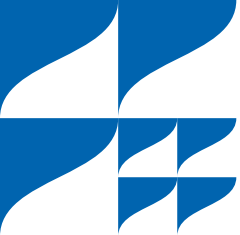
Criteria

Om tot een geschikte, goed onderbouwde locatie te komen zijn criteria opgesteld. Deze zijn:

- minimaal 100 meter van bestaande of toekomstige woonbebouwing en kwetsbare voorzieningen zoals scholen;
- niet meer dan anderhalve kilometer van het dichtstbijzijnde winkelcentrum;
- afscherming van het terrein met groen of schutting, zowel om overlast te beperken als om de privacy en het veiligheidsgevoel van de bewoners te bevorderen;
- de gemeente Dordrecht is eigenaar van de grond;
- de oppervlakte van het kavel is ongeveer 1.000 m²;
- er is directe toegang vanaf de openbare weg;
- er zijn nutsvoorzieningen in de nabije omgeving.

Zoeken naar geschikte locaties

De gemeente heeft de volledige regie gehouden bij dit proces in verband met het not-in-my-back-yard-effect (NIMBY) bij omwonenden. De gemeentelijke projectgroep is op zoek gegaan naar locaties die voldeden aan bovenstaande criteria. Dit bleek moeilijk; er was geen enkele locatie die voor 100% voldeed aan alle criteria en op redelijk korte termijn beschikbaar zou zijn. Daarnaast waren sommige locaties ook in beeld voor mogelijke andere projecten. Met als gevolg dat ambtenaren het moeilijk vonden om zich 'blanco' op te stellen en de verschillende opties met hun voor- en nadelen ter besluitvorming voor te leggen aan het bestuur. De locatiekeuze heeft dientengevolge langer geduurd dan

aanvankelijk gepland. Om het proces om te komen tot een locatie af te pellen heeft de projectgroep besloten de gestelde criteria voor minimaal 80% te handhaven. Op basis hiervan heeft de projectgroep een lijst opgesteld van ruim dertig locaties die deels voldeden. Na screening van de dertig locaties zijn maximaal vijf locaties uitgekozen voor nadere afweging en besluitvorming. Vervolgens is het draagvlak voor deze locaties bij de ketenpartners gepeild. Uiteindelijk is de locatie Kerkeplaat in de wijk de Staart voorgesteld als beste optie.

Het plan was om eind september 2017 de keuze voor te leggen aan de gemeenteraad. Omdat de keuze voor een locatie en communicatie met de buurt vraagt om een zorgvuldig proces heeft dit besluit tot januari 2018 op zich laten wachten.

Locatie Kerkeplaat

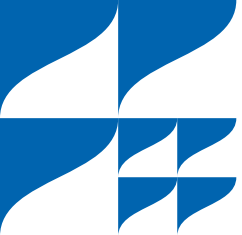
Het is positief dat de locatie afgelegen is. De Merwedehuisjes liggen aan een doodlopende weg in de wijk de Staart. De dichtstbijzijnde woningen liggen op een paar honderd meter van de Merwedehuisjes. Ervaring leert inmiddels dat de grote afstand de kans op overlast erg klein maakt.

Ruimtelijke onderbouwing

De gekozen locatie ligt direct nabij een bedrijventerrein, waarop zich bedrijven in een zware milieucategorie mogen vestigen. Bovendien mogen zich hier ook bedrijven vestigen die veel geluid veroorzaken. De locatie kent naast geluidhinder vanwege wegverkeer en deze bedrijven risico's door de aanwezigheid van hoogspanningstracé schuin boven de Merwedehuisjes en van het vervoer van gevaarlijke stoffen op de nabijgelegen randweg N3 en de Beneden-Merwede.

Omdat wonen formeel niet mogelijk is op de Kerkeplaat, is geen wonen maar een logiesfunctie mogelijk gemaakt. Het labelen van deze locatie als een 'logiesfunctie' betreft een maatwerkoplossing (er moest afgeweken worden van het huidige bestemmingsplan). Daardoor duurde het proces om te komen tot een goede ruimtelijke onderbouwing, benodigd voor de vergunning, langer dan gepland.

In oktober 2018 is een vergunning verstrekt om voor een periode van 5 jaar tijdelijk af te wijken van het bestemmingsplan.

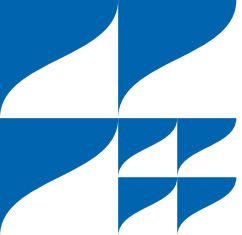
Daarnaast was een onderzoek naar flora en fauna op de aanwezigheid van bijzondere en beschermde planten en diersoorten noodzakelijk volgens de regulier procedure. Uit dit onderzoek bleek de aanwezigheid van een kerkuil. Een beschermde diersoort. Om vergunning toch te kunnen verstrekken is een compensatiegebied aangewezen voor het leefgebied van de uil.

3.2 Planning en voorbereiding

Planning

De projectgroep is van start gegaan met inventarisatie van de taken en er was een uitgebreide planning. De ambitie was om in de loop van de tweede helft van 2018 de huisjes in gebruik te nemen. De uiterste deadline was voor de winter van 2018, zodat de bewoners niet op straat hoefden te overwinteren.

Oplevering

Door de vertraging bij het vergunningentraject, was de tijd om alles te realiseren voor het in gebruik nemen van de huisjes te kort. Om de huisjes toch in december te kunnen bewonen zijn de units besteld voordat de vergunning rond was.

Nog niet alle voorzieningen waren gereed bij oplevering van de Merwedehuisjes. Zo was er nog geen internet, waren de huisjes nog niet volledig ingericht en was het gras nog niet gezaaid.

Adres

De huisjes zijn geplaatst op een terrein wat nog geen huisnummers kende. Dit moest apart geregeld worden. Nadat het adres is opgenomen in de Basisadministratie Adressen en Gebouwen (BAG) hebben de bewoners zich op dit adres ingeschreven bij de gemeente.

3.3 Voorzieningen, grootte en aantal units

Voorzieningen

De units zijn voorzien van alle basisvoorzieningen. De bewoners hebben elektriciteit en water. Door allerlei omstandigheden is het internet nog niet aangesloten.

De stroom is niet centraal geregeld maar in de units zelf. Ervaring leert inmiddels dat dit nadelig is op het moment dat een bewoner de verhuurder geen toegang geeft tot de unit, het beheren van de stroom (en eventueel afsluiten van de stroom) niet mogelijk is.

Grootte van de units

Er staan zes units op het terrein van de Merwedehuisjes. Vijf zijn er voor bewoning, één heeft een kantoorfunctie voor de sociaal beheerders.

Elke unit heeft één woonkamer met keuken, een slaapkamer, een badkamer en een toilet. Ervaring leert inmiddels dat niet iedereen deze grootte kan onderhouden. De grootte van de units vergroot namelijk de kans op hoarding waardoor bewoners op termijn geen overzicht kunnen houden. In het vervolg zou een huisje met een gecombineerde woonkamer/keuken/slaapkamer ook voldoende moeten zijn.

Aantal units

Het aantal units op een locatie moet nader onderzocht worden. In deze evaluatie kunnen er geen uitspraken worden gedaan over de hoeveelheid units. Bijvoorbeeld vijf losse units verspreid over de stad, of meer units bij elkaar. Hier uitspraken over doen hangt namelijk nauw samen met de groepssamenstelling, problematiek van individuele bewoners, groepsdynamiek, de omgeving en doelstelling van het woonzorgproduct. Dit laatste is op basis van de diversiteit van Skaeve Huse in verschillende gemeenten in Nederland. De aanleiding, doelgroep en doelstelling van Skaeve Huse van bijvoorbeeld gemeente Rotterdam, Hilversum en Dordrecht verschillen van elkaar.

3.4 Inrichting units

Complete inrichting

Door de vertraging bij de vergunningaanvraag en omdat we bewoners voor de kerst wilden huisvesten waren de units nog niet volledig ingericht toen de bewoners er introkken. Sommige linnenkasten ontbraken en er was bijvoorbeeld nog geen raambekleding.

Tweedehandse meubels

Bij de inrichting van de units is voor een duurzame optie gekozen. De meubels waren afkomstig van een Kringloopwinkel. De kwaliteit van die meubels was onvoldoende en er was geen rekening gehouden met de grootte van de meubels. Ervaring leert dat ook het aanleveren van meubels vanuit een kringloopwinkel zorgvuldig aangepakt dient te worden.

4. Onderzoeksresultaten thema Sociaal

- 4.1 Samenstelling van de bewoners
- 4.2 Huurcontract
- 4.3 Vaste lasten
- 4.4 Overlast
- 4.5 Regels en sanctiemogelijkheden
- 4.6 Bewoning tot heden

4.1 Samenstelling van bewoners

Selectie van bewoners

Bij de selectie van de bewoners zijn ruim twintig namen in beeld gebracht. De selectie is gedaan op basis van een aantal criteria:

- De personen zijn langdurig dakloos.
- Momenteel passende voorzieningen.
- Eerdere trajecten zijn niet gelukt.

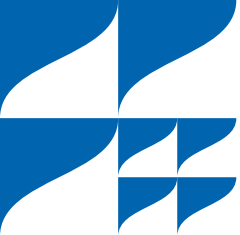
Samenstelling van bewoners

Bij de selectie van bewoners is ook gekeken naar de samenstelling van de groep. Om succesvolle bewoning te realiseren is het van belang dat de bewoners goed met elkaar kunnen opschieten. In het geval van de Merwedehuisjes kunnen de bewoners het redelijk met elkaar vinden. De bewoners eten vaak samen, dit gebeurt bij één van de bewoners. Wanneer ze geen zin in elkaar hebben trekken zij zich terug of geven zij hun grenzen aan.

4.2 Huurcontract

Regulier huurcontract

Vooraf is bewust gekozen om van de Merwedehuisjes geen beschermde woonvorm te maken. We benaderen de bewoners als normale huurder (normalisering). Er zijn dan ook geen extra regels in het huurcontract opgenomen. Hier is voor gekozen omdat het laagdrempelig is en de meeste kans van slagen heeft dat potentiële bewoners de woning accepteren. Voor sommige potentiële kandidaten is het aanvragen van

een indicatie een vorm van hulp vragen die zij denken niet nodig te hebben of sowieso niet willen. Dit is kenmerkend voor zorgmijders.

De bewoners zijn allemaal hulpbehoevend en hebben allemaal een vorm van behandeling (bekostigd middels de ZvW; zorgverzekeringswet). Het feit dat er gekozen is om de Merwedehuisjes zo 'normaal' mogelijk te organiseren hebben we ook te maken met een aantal beperkingen in de toegang tot de units: Bij een normale huurder mag de verhuurder alleen de woning betreden als de huurder daarvoor toestemming geeft. Bij deze groep is het binnen treden soms noodzakelijk. Dit is in de huidige constructie onvoldoende geborgd.

4.3 Vaste lasten

Vaste lasten

De betaling van de vaste lasten verloopt via de uitkering. De uitkerende instantie verschilt per persoon. De bewoners ontvangen een uitkering via de Sociale Dienst Drechtsteden (SDD), UWV of SVB. SDD en SVB werken mee aan inhoudingen op de uitkering, het UWV (nog) niet. Een van de bewoners heeft hierdoor onnodig huurachterstand opgelopen.

Willen we 'normalisering' handhaven voor dit project dan is nauwe samenwerking met uitkeringsinstanties randvoorwaardelijk voor deze groep bewoners.

De geselecteerde bewoner voor een Merwedehuisjes (of hun begeleider) moet bovendien alles apart regelen:

- inschrijving bij de gemeente,
- aanvragen van een uitkering,
- contract voor inhouding vaste lasten ondertekenen,
- tekenen van het huurcontract, ervaring leert dat dit veel ruis oplevert.

Inschrijving bij de gemeente

Van belang bij nieuwe adressen zoals bij dit project is te zorgen dat de aanvraag van nieuwe adressen geregeld is voordat bewoners de administratieve aanvragen van voorzieningen regelt. Deze zijn bij reguliere projecten vanzelfsprekend maar in deze situatie veroorzaakte het extra handelingen en veel gedoe voor bewoners en begeleiders.

4.4 Overlast

Overlast in de wijk

Er is nauwelijks sprake van overlast. Ironie; de bewoners van de Merwedehuisjes ervaren zelf soms overlast van de rommel die de klanten van McDonalds achterlaten. De laatste tijd is het schoner.

Overlast in de binnenstad

Politie en Handhaving geven aan dat ze aanzienlijk minder tijd kwijt zijn aan de bewoners sinds deze in de Merwedehuisjes wonen. De bewoners worden nog wel eens gesignaleerd in de stad, maar veroorzaken bij lange na niet de overlast als voorheen.

4.5 Regels en sanctiemogelijkheden

Onduidelijkheid over regels

In het concept Skaeve Huse zoals we dat bedoeld hebben is ruimte voor beperkt afwijkend gedrag. Er is zichtbaar een spanningsveld tussen huisvesten en handhaven. Er zijn geen consequenties verbonden aan ongewenst gedrag. De regels voor de bewoners zijn niet altijd duidelijk. De bewoners hebben lang de tijd nodig gehad om te aarden. Af en toe zijn er gedragingen die we van reguliere huurders normaliter niet zouden accepteren.

Er is bewust gekozen om samen te zoeken naar een passende modus, lees: al doende leren met elkaar. De grens van wat we door de vingers zien verleggen we telkens. We stellen alles in het werk om wonen op de locatie te laten voortduren voor ieder betrokken individu, zolang er geen ander alternatief is. Betrokken bewoners en organisaties investeren steeds opnieuw in het gesprek rondom de individuele bewoner.

We zijn inmiddels beland in de fase waarin de ketenpartners moeten gaan bespreken wat de ondergrens is. En welke consequenties ongewenst gedrag kan hebben. Waarbij er geen algeheel geldende consequenties moeten zijn voor problematisch gedrag. En omdat we ons bewust zijn dat deze klanten juist bij andere woonvoorzieningen in het verleden stuk zijn gelopen, zoeken we naar een modus waarbij maatwerk ruimte krijgt.

Logees

Er is sprake van loyaliteit tussen de bewoners en andere daklozen die elkaar van de straat kennen. Sommige bewoners laten dakloze

bekenden wel eens op de bank slapen, dit is tegen de regels. Het blijkt voor hen moeilijk om nee te zeggen.

Rommel

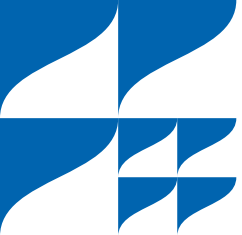
Sommige bewoners bewaren spullen rond en in hun huis. Dit hadden de ketenpartners van te voren verwacht. Van deze bewoners kunnen we niet verwachten dat zij hun tuin en huis netjes bijhouden; sommigen hebben twintig jaar op straat geleefd. Er zijn ketenpartners die zich zelfs verbazen over de kleine hoeveelheid aan spullen.

Geen sanctie mogelijkheden

Omdat de bewoners een regulier huurcontract hebben in plaats van een zorgcontract zijn er geen sancties mogelijk bij ongewenst gedrag. Er is geen mogelijkheid tot tijdelijke schorsing. Bewoners kunnen enkel permanent uit hun woning worden gezet, en dat proberen we juist te voorkomen. Een tussenvariant zou wenselijk zijn. Wanneer een bewoner ongewenst gedrag vertoont spreken de professionals de persoon hier op aan. Maar soms is er meer druk nodig om mensen in beweging te brengen.

Ervaringen andere gemeenten

De projectleden hebben een aantal Skaeve Huse projecten in andere steden bezocht. Dit heeft geholpen bij het opzetten van Skaeve Huse in Dordrecht. Hilversum kent een beschermde woonvorm op de Skaeve Huse. Zij hanteren een kaarten systeem waarmee zij rode en groene kaarten kunnen uitdelen. Bij een aantal rode kaarten volgt een tijdelijke schorsing.

4.6 Bewoning tot heden

Hoe gaat het met de bewoners?

Alle vijf de bewoners wonen er nog. De bewoners noemen het hun thuis, waar ze jaren geen thuis gehad hebben. Daarbij zorgen ze nauwelijks meer voor overlast. Het is moeilijk te beoordelen of het qua gezondheid echt beter gaat met de bewoners. Hun leven lijkt wel een stuk rustiger geworden. Voordeel van de huusjes is dat de hulpverleners de problematiek beter zien dan toen de bewoners nog op straat leefden. Maar bovenal geldt dat zij een meer menswaardig bestaan en stabiele woonplek hebben.

Normen en waarden

Er zijn bepaalde normen en waarden ontstaan op de Merwedehuusjes. Volgens de beheerders liggen de normen wel anders dan in een reguliere woonwijk. Een van de bewoners ziet het project als een laatste kans en wil het zo goed mogelijk laten verlopen. De doelstelling van deze bewoners is om goed gedrag te vertonen zodat er meerdere Skaeve Huse worden opgezet in Dordrecht. Zodat vrienden die nu op straat leven ook een woning krijgen.

5. Onderzoeksresultaten thema Samenwerking en Communicatie

- 5.1 Samenwerking met partners
- 5.2 Rollen / taakverdeling
- 5.3 Rol sociaal beheerders
- 5.4 Communicatie met lokale partners
- 5.5 Communicatie met ondernemers
- 5.6 Communicatie met buurtbewoners
- 5.7 Communicatie met bewoners

5.1 Samenwerking met partners

Gedeeld commitment

De samenwerking verliep goed. Vanaf het eerste moment zaten alle partijen uit het netwerk aan tafel.

De ketenpartners hebben de drive om het project te laten slagen. Dit gedeelde commitment, zowel in tijd als geld, is een succesfactor geweest. Er is sprake van onderling vertrouwen en een klik met elkaar. Iedereen heeft zijn/haar eigen netwerk benut.

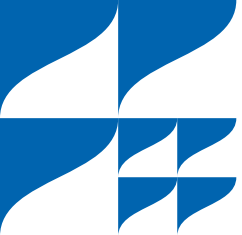
De afdeling schuldhelpverlening van SDD was niet vanaf het begin betrokken. Dit bleek wel nodig in verband met budgetbeheer.

Scheiding in rollen

Wanneer zich een incident voordoet nemen ketenpartners contact met elkaar op. Bij een incident is er een scheiding in rollen. Is er bijvoorbeeld sprake van vernieling, dan spreken Trivire en de Politie de bewoners aan. De beheerders gaan vervolgens in gesprek met de bewoners, zodat de bewoners hun belevingen kunnen delen en zich gehoord voelen. Zij kijken samen met de bewoners wat er is gebeurd en hoe dergelijke situaties in het vervolg voorkomen kunnen worden. Scheiding van de verschillende rollen is randvoorwaardelijk voor het handhaven van de escalaties.

Samenwerking met bovenlokale partners

Vooraf is geen rekening gehouden met andere (bovenlokale) organisaties, zoals UWV en SVB terwijl zij de inkomensbron van enkele van de bewoners (kunnen) zijn.

5.2 Rollen / taakverdeling

Aan de hand van casussen

Bij de start hadden de partners het idee dat de rollen en taken duidelijk waren. In de praktijk bleek dit niet altijd het geval. Door het oplossen van concrete casussen zijn de rollen en taken van de verschillende partners duidelijker geworden. Er was vooraf weinig zicht op hoeveel werk de Merwedehuisjes vergen. De regierol ligt bij de gemeente. De ketenpartners hebben ieder hun rollen en taken.

5.3 Rol sociaal beheerders

Functie sociaal beheerders

Er zijn twee sociaal beheerders aangesteld. Zij hebben een soort sociale huismeesterfunctie. Zij zijn het eerste aanspreekpunt voor de bewoners en zien erop toe dat de regels worden nageleefd. Zij hebben gezamenlijk een contract van 36 uur in de week.

Vertrouwensband

De sociaal beheerders kenden de bewoners al voordat zij in de Merwedehuisjes trokken met bijkomend effect dat er snel een vertrouwensband ontstond. Voor de bewoners zijn de beheerders contactpersonen waar zij hun verhaal kwijt kunnen. Zij zijn een eerste aanspreekpunt en zorgen voor rust en stabiliteit.

Ondersteuning sociaal beheerders

De sociaal beheerders zijn een spin in het web. Zij staan in goed contact

met de lokale ketenpartners die betrokken zijn bij de Merwedehuisjes. Indien nodig wordt contact gelegd met een van de ketenpartners.

5.4 Communicatie met lokale partners

Korte lijntjes

Gedurende het totale traject is er weinig wisseling geweest van projectleden. Vanuit de organisaties was commitment over ieders inzet. Dat werkt prettig, met een gedeeld belang, iedereen is goed geïnformeerd, kent het proces en de lijntjes zijn kort.

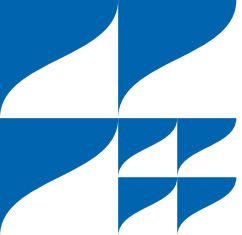
WhatsApp

Er is een WhatsApp groep waar de direct betrokken ketenpartners in zitten. Hierin houden zij elkaar op de hoogte van wat er speelt en kunnen acties snel uitgezet worden.

5.5 Communicatie met ondernemers

Hoe zijn de ondernemers geïnformeerd?

De omliggende bedrijven zijn bezocht op de dag dat het college het besluit nam. De ondernemers zijn over het algemeen positief over de Merwedehuisjes. Er is vrij veel coulance en de ondernemers denken mee. Zo stelde de eigenaar van Mc Donalds voor dat de bewoners van de Merwedehuisjes gratis koffie konden krijgen in ruil voor het prikken van afval. Een schipper bracht in december 2018 alle bewoners een kerststol met de boodschap: “welkom nieuwe burens”.

Ondernemers hebben, op een klacht na, geen overlast van de bewoners. Indien nodig weten zij bij wie zij moeten zijn.

5.6 Communicatie met buurtbewoners

Hoe is de buurt geïnformeerd?

Het is van groot belang dat in de gemeente, ná gedegen onderzoek met ketenpartners, een standpunt neemt over de gekozen locatie. Om vervolgens samen met de ketenpartners uitleg te kunnen geven aan de buurt waarom dit de beste keuze was en is. Er is een inloopavond georganiseerd om de bewoners te informeren over de komst van de Merwedehuisjes. Daarnaast is er gecommuniceerd via de media.

Beeldvorming Skaeve Huse

Het project Merwedehuisjes had last van de beeldvorming over Skaeve Huse bij andere gemeenten. Bij andere gemeenten zijn personen die woonoverlast veroorzaken de bewoners van de huisjes. De Skaeve Huse staan daar ook wel bekend als 'asocontainers'. In Dordrecht betreft het langdurig dakloze mensen, veelal zorgmijders met complexe problematiek. Toen bekend werd dat de toekomstige bewoners boven de vijftig waren verdween een deel van de weerstand.

Beheergroep

De beheergroep is opgericht zodat ondernemers en buurtbewoners hun zorgen kunnen delen met gemeente en partners. Reden hiervoor is om ervoor te zorgen dat de buurt zich gehoord voelt en mee kan praten over inrichting e.d. De partners geven gehoor aan de opmerkingen van de beheergroep en doen er alles aan om overlast te beperken. De beheergroep kwam in het begin van de Merwedehuisjes nog regelmatig samen. Doordat er geen overlast is, voelen de deelnemers geen noodzaak meer om regelmatig af te spreken. De beheergroep komt dan ook niet meer samen. Zij hebben laten weten dat zij weten waar ze moeten zijn als dat nodig is.

5.7 Communicatie met bewoners

Communicatie doelgroep

Voorafgaand aan het project is met verschillende langdurig daklozen gesproken over de opzet van de Merwedehuisjes. Hierdoor ontstond bij een enkeling de verwachting dat zij in aanmerking kwamen voor een woning.

Contact met bewoners

Het contact met bewoners verloopt soepel. De meeste bewoners komen regelmatig bij de beheerders langs voor een praatje en een bak koffie. De bewoners geven het bij elkaar aan wanneer ze bepaald soort gedrag niet tolereren, niet alles wordt van elkaar geaccepteerd.

Persoonlijke begeleiding

Naast begeleiding door de sociaal beheerders krijgen een paar bewoners persoonlijke begeleiding door verschillende zorgpartners. De ene bewoner krijgt meer persoonlijke zorg dan de ander. Er zijn drie verschillende zorgpartners die persoonlijke begeleiding verzorgen; het Leger des Heils, Yulius en TT&B (Team Toeleiding en Bemoeizorg). Daarnaast levert Antes bij een aantal bewoners zorg.

woensdag 28 november 2018

DRECHTSTEDEN 3

► **Cor van Verk (PvdA): Dit is een begin, er is een veelvoud nodig**

'Merwedehuisjes' zo goed als klaar voor komst vijf daklozen

Nog een week en dan zijn ze klaar: de skaeve huse in Dordrecht. Daar krijgen vijf langdurig daklozen met complexe psychische problemen een dak boven hun hoofd. Ze nemen hun intrek in de eenvoudige eenpersoonshuisjes, pal naast de gevangenis.

Albert Sok
Dordrecht

Stratenmakers zijn bezig met de paadjes naar de voordeur van de vijf bescheiden pandjes langs het water van de Tweede Merwedehaven. Verderop wordt gewerkt aan de stroomtoevoer van de, volgens de gemeente, sobere huisjes.

Het zijn de laatste loodjes van een project waarover sinds de zomer van 2016 wordt gesproken. Toen was de PvdA de eerste partij die opperde om, naar Zweeds voorbeeld, na te denken over opvang voor de groep daklozen die te kampen heeft met psychische en verslavingsproblemen en niet geschikt is voor de reguliere zorg.

Aanleiding was het tragische overlijden van de 42-jarige zwerfster Izabela onder de Zwijndrechtse brug. Daar werd een kampement van een stuk of acht daklozen jaren gedoogd. Maar na de schrijnende dood van de Poolse vrouw werd het leeggeveegd en begon de zoektocht naar een geschikte plek voor de skaeve huse. Al direct werd gespeculeerd over de Kerkeplaat als mogelijke locatie.

Reikalzend

De beoogde bewoners kijken in elk geval reikalzend uit naar de oplevering, zo bleek twee maanden geleden in de rechtbank. Daar vroeg een dakloze die veroordeeld werd voor bekladding van het politiebureau om méér celstraf, omdat hij dan de tijd tot de oplevering van de huisjes niet op straat zou hoeven doorbrengen.

De vijf personen kunnen over twee weken hun intrek nemen in de huisjes. Als ze dat tenminste willen, niets

▲ Stratenmakers zijn bezig bij de 'Merwedehuisjes' naast de gevangenis. FOTO VICTOR VAN BELKELLEN

is verplicht. „We verwachten dat de woningen dusdanige stabiliteit bieden dat de beoogde bewoners er graag intrekken”, aldus de gemeente op de website. De bewoners krijgen „de hoogst noodzakelijke voorzieningen”, betalen daarvoor huur én ontvangen huurtoeslag.

De gemeente verwacht dat de overlast in de stad zal afnemen en uit ervaringen elders in het land is gebleken dat ook op het terrein zelf niet of nauwelijks problemen zijn. „We verwachten dat deze mensen meer rust krijgen en dat de overlast zal afnemen”, zo stelt de gemeente.

“We verwachten dat mensen meer rust krijgen en dat de overlast afneemt”
-gemeente

Er is ook een huisje gebouwd voor een toezichthouder en ook een camera houdt een oogje in het zeil. Die beelden worden alleen bekeken als er incidenten zijn. Verder komt er een hek om het terrein, al zijn de vijf bewoners vrij om te gaan en staan waar ze willen.

Gemeenteraadslid Cor van Verk (PvdA) is blij met de oplevering, maar zegt ook dat het niet voldoende is. „Het is een begin van wat moet uitdraaien op een adequate opvang voor deze doelgroep. Er is een veelvoud nodig. In de regio gaat het om 20 tot 25 mensen.”

OPEN HUIS

Maximaal 5 jaar

Op vrijdag 7 december is er van 15.00 tot 17.00 uur open huis in een van de woninkjes. Die hebben de naam 'Merwedehuisjes' gekregen vanwege hun ligging langs de rivier. Daar blijven de huisjes maximaal vijf jaar staan, waarna gezocht wordt naar een andere plek.

6. Conclusie

6.1 Thema Fysiek

6.2 Thema Sociaal

6.3 Thema Samenwerking en Communicatie

Wat zijn de lessen uit het project Merwedehuisjes en wat zijn de effecten? Zijn de doelen van de Merwedehuisjes bereikt?

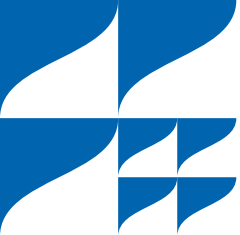
1. Langdurig dak- en thuislozen een menswaardig bestaan bieden.
2. In de stad de overlast door problematisch gedrag verminderen.

Menswaardig bestaan

Dankzij de opgestelde selectiecriteria is er een goede samenstelling van bewoners gerealiseerd. De Merwedehuisjes huisvesten vijf bewoners. De bewoners waren voor de komst van de Merwedehuisjes langdurig dakloos. Alle vijf de bewoners wonen er nog. De bewoners kunnen het redelijk goed met elkaar vinden en noemen het hun thuis, waar ze jaren geen thuis gehad hebben. De grootste winst die behaald is, is dat de bewoners een dak boven hun hoofd hebben en niet meer op straat hoeven te leven. Hiermee voorzien de Merwedehuisjes in een basisvoorziening die de bewoners anders niet hadden gehad en een meer menswaardig bestaan.

Overlast door problematisch gedrag

Tot ruim een jaar geleden veroorzaakten de meeste bewoners overlast in de stad. Sinds de Merwedehuisjes zijn er nauwelijks tekenen van overlast. De ondernemers en bewoners van de wijk de Staart ondervinden geen overlast. Politie en Handhaving geven aan dat de bewoners minder vaak in de binnenstad te vinden zijn en daarmee minder overlast veroorzaken. De Merwedehuisjes hebben gezorgd voor een afname van overlast in de stad. Hiermee is de overlast verminderd.

Onderstaand staan de belangrijkste conclusies per thema.

6.1 Thema Fysiek

Om te komen tot een goede locatiekeuze waren 7 criteria opgesteld. Het grote aantal criteria zorgt voor problemen bij de locatiekeuze. In de praktijk bleek dat geen enkele locatie voldeed aan alle criteria. Hierdoor duurde de locatiekeuze langer dan gepland.

Doordat de locatiekeuze en de ruimtelijke onderbouwing voor de vergunning meer tijd vergde liep het project vertraging op. Waardoor minder tijd om alle voorzieningen te regelen voor bewoning voor de winterperiode. Veel is geregeld na bewoning.

De stroom is niet centraal geregeld maar in de units zelf. Als een bewoner de verhuurder geen toegang geeft tot de unit, is het beheren van de stroom (en eventueel afsluiten van de stroom) niet mogelijk.

6.2 Thema Sociaal

Dankzij de opgestelde selectiecriteria is er een goede samenstelling van bewoners gerealiseerd. Alle vijf de bewoners wonen er nog, zij kunnen het redelijk goed met elkaar vinden en noemen het hun thuis, waar ze jaren geen thuis gehad hebben. Daarbij zorgen ze nauwelijks meer voor overlast. Dit is een belangrijke succesfactor.

De geselecteerde bewoner voor een Merwedehuisjes moet alle zaken apart regelen met de verschillende betrokken organisaties. Omdat het mensen betreft die niet gewend zijn dit soort zaken te regelen en begeleiding nodig hebben, hadden de professionals hier hun handen aan vol.

Er is gekozen voor een reguliere woonvorm om bewoning laagdrempelig te houden. Dit blijkt ook zo te werken, maar de bewoners zijn eigenlijk cliënten die zorg nodig hebben. Het is goed ook daar rekening mee te houden. Door de gekozen reguliere huurcontracten is tijdelijke uithuisplaatsing als sanctie nu niet mogelijk.

De betaling van de vaste lasten verloopt in de meeste gevallen via de uitkering. UWV is de uitzondering op deze regel.

6.3 Thema Samenwerking en Communicatie

Het projectteam is sinds de start nauwelijks gewijzigd. Dat draagt bij aan een goede samenwerking en is de continuïteit gewaarborgd. Alle partners delen het belang en hebben de drive om er een succes van te maken. Dit is een belangrijke succesfactor gebleken.

De rollen en taakverdeling tussen de partners is in de loop van de tijd aan de hand van concrete dagelijkse situaties steeds verder verduidelijkt. De sociaal beheerders hebben een belangrijke rol. De beheerders zijn een aanspreekpunt voor bewoners en handelen wanneer zich een incident voordoet. Zij hebben een vertrouwensband met de bewoners en hebben goed contact met de lokale ketenpartners.

7. Lessen

7.1 Thema Fysiek

7.2 Thema Sociaal

7.3 Thema Samenwerking en Communicatie

Wat ging er goed en willen we behouden, en wat willen we anders doen? Uit de evaluatie vloeien verschillende lessen voort. In dit hoofdstuk leest u de belangrijkste.

7.1 Thema Fysiek

Stel realistische criteria op waaraan de keuze voor een locatie moet voldoen. Bepaal een wegingsfactor per criterium, zodat een goede afweging te maken is.

Ontwerp een beloning,- straf systeem als tussenvorm voor de veel ingrijpende sanctie: ontbinden huurcontract.

Alles moet geregeld zijn vóór bewoning. Zorg dat er genoeg tijd is om de locatie klaar te maken. Maak een realistische planning waarin opgenomen:

- Vergunningaanvraag,
- bestellen van de units,
- complete inrichting van de units,
- nutsvoorzieningen,
- internet,
- adres regelen in de BAG,
- inschrijving in de BRP,
- uitkering en inhoudingen,
- tekenen huurcontract,
- de inrichting van het terrein.

Onderzoek of de units kleiner kunnen. Bijvoorbeeld in plaats van een huisje met twee kamers, een huisje met een gecombineerde woonkamer/keuken/slaapkamer. Onderzoek ook welke varianten mogelijk zijn in aantallen units op één terrein. Zoals losse units verspreid door de stad (en regio) of meer dan 5 units bij elkaar.

De complete inrichting en alle voorzieningen moeten geregeld zijn vóór bewoning. Schaf bij een volgend project nieuwe meubels aan.

Onderzoek of het mogelijk is de stroom en het beheer ervan centraal het op één punt (in de beheerunit) te regelen voor alle units. Onderzoek ook hoe de warmte in de units in de zomer op te lossen is.

In 2023 moeten de Merwedehuisjes conform de vergunning worden weggehaald van de huidige locatie, tenzij een nieuwe vergunning wordt aangevraagd. De vraag kan gesteld worden of dat structureel wonen op deze plek wel mogelijk/wenselijk is. Door specialisten wordt nadrukkelijk in overweging meegegeven dat dit eigenlijk geen plek is waar je structureel wonen mogelijk zou moeten maken. Dit betekent dat ruim voor 2023 (begin 2022) een nieuw locatieonderzoek gestart moet worden.

7.2 Thema Sociaal

De samenstelling van bewoners is cruciaal en een succesfactor. Om succesvolle bewoning te realiseren is het van belang dat de bewoners redelijk met elkaar kunnen opschieten. Houdt bij wijzigingen of het samenstellen van een nieuwe groep hier zoveel mogelijk rekening mee. Onderzoek de mogelijkheden van het sluiten van een huurcontract onder voorwaarden of een zorgcontract met de bewoners. Stel gedragsregels op; welk gedrag is gewenst en wat is ongewenst?

Zorg dat het bedrag dat bewoners moeten betalen alles omvat. Niet alleen de huur, maar ook stroom, internet en dergelijke. Zorg ervoor dat de bewoners van tevoren precies weten hoeveel alles kost. Onderzoek of te organiseren is dat bewoners alles kunnen regelen door het zetten van slechts één handtekening.

De bewoners van de Merwedehuisjes hebben een menswaardige en stabiele woonplek. Er zijn meer daklozen die in aanmerking kunnen komen voor een Skaeve Huse project. Onderzoek of het aantal Merwedehuisjes in Dordrecht en/of de regio uitgebreid kan worden.

7.3 Thema Samenwerking en Communicatie

Bespreek bij een nieuw project aan de hand van concrete casussen de taak/rol en verantwoordelijkheden van elke partner.

Betrek bij een vervolgtraject vanaf de start alle betrokken uitkerende instanties en de afdeling schuldhulpverlening van het SDD.

Informeer de buurtbewoners en de omliggende bedrijven van de gekozen locatie voor Merwedehuisjes zo snel mogelijk. Zorg ervoor dat ze weten waar ze terecht kunnen met vragen. Verstrek ook algemene informatie over de bewoners van de Merwedehuisjes. Richt een beheergroep op met ondernemers en bewoners uit de buurt.

Maak pas zo laat mogelijk de samenstelling van bewoners bekend, om valse verwachtingen bij de daklozen te voorkomen.

Bijlagen

Bijlage 1: Betrokken ketenpartners

Om de mogelijkheden van Skaeve Huse in Dordrecht te onderzoeken en vervolgens op te zetten is een projectteam opgezet. Aan het projectteam namen verschillende ketenpartners deel. In deze bijlage staat een beschrijving van de rol van elke ketenpartner in dit project.

Gemeente Dordrecht

De gemeente had in dit project een regierol rol voor wat betreft de locatiekeuze, de ruimtelijke procedures, het betrekken van belanghebbenden en de communicatie. Na de locatiekeuze heeft de gemeente gezorgd voor goede ruimtelijke onderbouwing. Dit is noodzakelijk voor het aanvragen van vergunningen. De gemeente heeft alle belanghebbende bij het project betrokken. Daarnaast heeft de gemeente de bezoeken aan Skaeve Huse projecten in andere gemeenten opgezet. Deze bezoeken hebben de ketenpartners een beeld gegeven van welke mogelijkheden Skaeve Huse heeft en waar de risico's liggen.

Trivire

Woningcorporatie Trivire heeft een grote rol in het project. De units die op het terrein staan zijn van Trivire. Zij verhuurt vijf van de units aan de bewoners, de beheerunit verhuren zij aan de gemeente. De exploitatie van de units valt onder hun verantwoordelijkheid. Wanneer er problemen zijn, zoals een barst in een ruit, een kapotte voordeur en grensoverschrijdend gedrag lossen zij dit op.

IBD

Het Ingenieurs Bureau Drechtsteden heeft zich hoofdzakelijk met de fysieke kant van het project bezig gehouden. Zij hebben de locatie klaargemaakt voor bewoning.

Leger des Heils

Het Leger des Heils is betrokken geweest bij onder andere de locatiekeuze en de selectie van de bewoners. Ook levert het Leger des Heils de sociaal beheerders. De sociaal beheerders houden een oogje in het zeil bij de Merwedehuisjes en zijn een aanspreekpunt voor de bewoners en de buurt. Wanneer zich problemen voordoen acteren de beheerders en schakelen zij de benodigde ketenpartners in. De bewoners krijgen persoonlijke begeleiding. Dit krijgen ze van verschillende zorgpartners. Het Leger des Heils levert een van deze persoonlijke begeleiders.

Yulius

Yulius is één van de zorgpartners. In de projectgroep hebben zij samen met de andere zorgpartners nagedacht over de vorm van de Merwedehuisjes. Zo hebben zij bijvoorbeeld nagedacht over de doelstelling van de Merwedehuisjes (terugkeer naar de maatschappij of het bieden van een menswaardig bestaan). Yulius levert persoonlijke begeleiding aan één of meer van de bewoners.

De Hoop

De Hoop is één van de zorgpartners. In de projectgroep hebben zij samen met de andere zorgpartners nagedacht over de vorm van de Merwedehuisjes. Zo hebben zij bijvoorbeeld nagedacht over de doelstelling van de Merwedehuisjes (terugkeer naar de maatschappij of het bieden van een menswaardig bestaan). De Hoop levert momenteel geen persoonlijke begeleiding aan één of meer van de bewoners.

Antes

Antes is een van de zorgpartners en biedt verslavingszorg aan meerdere bewoners.

Team Toeleiding en Bemoeizorg

Team Toeleiding en Bemoeizorg is een team dat zich specialiseert in complexe problemen. Zij komen op voor mensen die niet mee kunnen in de reguliere zorg. Er zitten professionals met verschillende achtergronden in het team. Een aantal van deze professionals namen zitting in de projectgroep. Zij hebben nagedacht over de komst van de Merwedehuisjes en welke vorm het zou krijgen.

Politie en Handhaving

Politie en Handhaving houden toezicht in de stad en treden op bij overlast. Zij kennen de doelgroep goed. Het is voor hun werk noodzakelijk om te weten waar deze mensen wonen.

Bijlage 2: Verantwoording

A. Informatieverzamelmethode

Literatuuronderzoek

Ter voorbereiding van de evaluatie hebben wij literatuuronderzoek gedaan. Alle beschikbare documenten en krantenartikelen (zie bijlage 3) zijn geanalyseerd. Deze analyse heeft ervoor gezorgd dat er bij de onderzoeksgroep meer kennis van het onderwerp was. Deze kennis was nodig om de evaluatiebijeenkomst en de interviews goed voor te bereiden.

Evaluatiebijeenkomst

Er zijn verschillende ketenpartners betrokken geweest bij het realiseren van de Merwedehuisjes. Wij hebben een evaluatiebijeenkomst georganiseerd met alle betrokkenen. Voor deze bijeenkomst hebben we gebruik gemaakt van de World Café methode. Deze methode is geïnspireerd op de wijze waarop groepen mensen in een café met elkaar praten; er vinden discussies en geanimeerde gesprekken plaats. En er hangt een stimulerende sfeer.

Het World Café is een gestructureerd gespreksproces, bedoeld om een levendige discussie mogelijk te maken. Deelnemers wisselen van tafel en de groep mengt zich een aantal keren. Eén deelnemer blijft aan de tafel zitten om nieuwkomers te verwelkomen. Doordat mensen van tafel wisselen, gaan ideeën van de ene tafel mee naar de andere en worden verbanden steeds duidelijker. Onderwerpen komen breed en/of diepgaand aan de orde. Iedereen schrijft de belangrijkste dingen op een

tafelkleed. In de laatste ronde van het World Café oogsten we.

We hebben voor deze methode gekozen omdat dit leidt tot een gezamenlijk begrip en standpunt over de onderwerpen. En het is een manier om tot inzichten te komen die kwalitatief beter zijn dan bij het afnemen van interviews. De volgeschreven tafelkleden vormen na de 3 rondes een mindmap, wat de basis vormt van de uitwerking van de bijeenkomst.

Interviews

Met die partners die niet aanwezig konden zijn bij de evaluatiebijeenkomst zijn interviews afgenomen.

B. Geldigheid

Validiteit

Een onderzoek is valide wanneer de gekozen onderzoeksmethode meet wat het moet weten. Om scherp te krijgen wat we moeten meten hebben wij de behoefte van de projectleider en de raad onderzocht.

Met de projectleider hebben we tijdens een gesprek de evaluatiewens besproken. De projectleider wilde graag weten welke leerlessen wij uit de Merwedehuisjes kunnen halen en hoe we het in het vervolg in één keer goed kunnen doen. In overeenstemming met de projectleider zijn drie thema's opgesteld (Fysiek, Sociaal en Communicatie/Samenwerking). De behoefte van de raad hebben we gehaald uit de notulen van de

vergadering van de commissie Sociale Leefomgeving van 23 januari 2018. De gemeenteraad wil graag dat een jaar na realisatie een evaluatie plaats vindt. Uit de notulen van de vergadering blijkt dat de gemeenteraad zich afvraagt “hoe het nu gaat”, “of het allemaal loopt”, “Wat zijn nou de effecten?”.

Vervolgens hebben we gekeken hoe de evaluatie invulling kan geven aan deze behoefte. Om inzichtelijk te maken uit welke onderdelen de thema's bestaan hebben wij een literatuur onderzoek uitgevoerd. Ieder aspect van het project is onder te brengen bij één van de drie thema's. Bij de evaluatiebijeenkomst en de interviews is bij elk thema de vraag gesteld: 'Wat ging er goed en willen we behouden, en wat willen we anders doen?'. Daarbij is aandacht geweest voor alle deelaspecten. De deelaspecten zijn terug te vinden in de paragrafen en kopjes.

Betrouwbaarheid

Een onderzoek is betrouwbaar wanneer de verzamelde informatie feitelijk juist en relevant is. Wij hebben alle ketenpartners betrokken bij het onderzoek. Veel betrokkenen namen deel aan de evaluatiebijeenkomst. De World Café methode zorgt ervoor dat er inhoudelijke discussies ontstaan. Dit levert diepgaandere resultaten op dan bij enkel het afnemen van interviews. Er zijn interviews gehouden met de ketenpartners die niet bij de bijeenkomst konden zijn.

Bijlage 3: Literatuurlijst

1. Nieuwenhuis, M. (1996, 23 augustus). Aantal daklozen in Nederland verdubbeld: 'Iedereen kan dakloos worden'. AD. Geraadpleegd van <https://www.ad.nl/binnenland/aantal-daklozen-in-nederland-verdubbeld-iedereen-kan-dakloos-worden~a0e81635/>
2. gemeente Dordrecht. (2017a). *Agenda huisvesting kwetsbare groepen 2018*. Geraadpleegd van file:///C:/Users/Gebbruiker/Downloads/Bijlage%20Agenda%20huisvesting%20kwetsbare%20groepen%202018%20(1).pdf
3. de Graaf, P. (2019, 19 augustus). Al jaren in een tentje in het bos: ghb-verslaafden zijn 'te gevaarlijk' voor de nachtopvang. *Volkskrant*. Geraadpleegd van <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/al-jaren-in-een-tentje-in-het-bos-ghb-verslaafden-zijn-te-gevaarlijk-voor-de-nachtopvang~b11686ed/>
4. gemeente Dordrecht. (2018a). *B&W besluit Skaeve Huse (1987730)*. Geraadpleegd van https://www.dordrecht.nl/pls/idad/!mozEgem-MbScherm1.toonDossier?F_DOS_VOLGNR=2092295&F_HEADTITLE=2092295%20-%20Instemmen%20met%20de%20realisatie%20van%206%20Skaeve%20Huse&F_DOSSIERTYPE=Raadsvorstel
5. gemeente Dordrecht. (2017b). *B&W besluit startnotitie Thuis in de wijk*. Geraadpleegd van file:///C:/Users/Gebbruiker/Downloads/B&W%20besluit%201828415%20(2).pdf
6. Tweede Kamer der Staten-Generaal. (1997). *Decentralisatieproces maatschappelijke opvang*. Geraadpleegd van <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-25315-2>
7. van der Gaag, S., & Sok, A. (2016, 27 augustus). "Dood van zwerver is een wake-up call". AD. Geraadpleegd van <https://www.ad.nl/nieuws/dood-van-zwerver-is-een-wake-up-call~a2d23acc/>
8. Sok, A. (2016, 2 november). Dordt wil huf-terbunkers voor zwervers onder brug. AD. Geraadpleegd van <https://www.ad.nl/dordrecht/dordt-wil-huf-terbunkers-voor-zwervers-onder-brug~af1a41e0/>
9. Ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties. (2012). *Evaluatie als fundering voor Beleid*. Geraadpleegd van https://www.kcwj.nl/sites/default/files/evaluatie-als-fundering-voor-het-beleid_0.pdf
10. gemeente Dordrecht. (2018b). *Instemmen met de realisatie van Skaeve Huse*. Geraadpleegd van file:///C:/Users/Gebbruiker/Downloads/Instemmen%20met%20de%20realisatie%20van%206%20Skaeve%20Huse%20(5).pdf
11. gemeente Dordrecht. (2016). Motie "Skaeve Huse". Geraadpleegd van https://www.dordrecht.nl/pls/idad/!mozegemmb_risportaal.toonpagina
12. gemeente Dordrecht. (2018c). *Notulen commissie sociale leefomgeving*. Geraadpleegd van file:///C:/Users/Gebbruiker/Downloads/Notulen%2023%20januari%202018%20Sociale%20leefomgeving%20(1).pdf
13. gemeente Dordrecht. (2018d). *overall planning Skaeve Huse*. Geraadpleegd van file:///C:/Users/Gebbruiker/AppData/Local/Packages/microsoft.windowscommunicationsapps_8wekyb3d8bbwe/LocalState/Files/S0/2764/Attachments/Microsoft%20Project%20-%20Overall%20planning[2947].pdf
14. gemeente Dordrecht. (2018e). *Raadsvorstel Skaeve Huse (2000321)*. Geraadpleegd van file:///C:/Users/Gebbruiker/Downloads/Raadsvorstel%20000321%20(3).pdf
15. gemeente Dordrecht. (2017c). *Raadsvorstel Skaeve Huse*. Geraadpleegd van file:///C:/Users/Gebbruiker/Downloads/Raadsvorstel%20over%20vertraging%20voorstel%20Skaeve%20Huse%20(4).pdf
16. gemeente Dordrecht. (2018f). *Raadsvorstel ADDENDUM Skaeve Huse*. Geraadpleegd van file:///C:/Users/Gebbruiker/Downloads/Raadsvorstel%20ADDENDUM%20Skaeve%20Huse%20(3).pdf
17. gemeente Dordrecht. (2017d). *Raadsvorstel startnotitie Thuis in de wijk*. Geraadpleegd van file:///C:/Users/Gebbruiker/Downloads/Raadsvorstel%20Startnotitie%20Thuis%20in%20de%20wijk%20(1).pdf
18. gemeente Amsterdam. (2009). *rapport evaluatie Skaeve Huse Amsterdam*. Geraadpleegd van file:///C:/Users/Gebbruiker/Downloads/bijlage%202-2%20Rapport-evaluatie-skaeve-huse%20gemeente%20Amsterdam.pdf
19. gemeente Tilburg. (2011). *Rapport evaluatie Skaeve Huse Tilburg*. Geraadpleegd van file:///C:/Users/Gebbruiker/Downloads/bijlage%202-1%20Rapport-evaluatie-skaeve-huse%20Gemeente%20Tilburg%20(1).pdf
20. CCV. (z.d.). *Skaeve Huse*. Geraadpleegd op 1 oktober 2019, van <https://hetccv.nl/onderwerpen/veiligheidsbeleving/praktijkvoorbeelden/alle-praktijkvoorbeelden/skaeve-huse/>
21. gemeente Dordrecht. (2017e). *Vragen VVD voortgang project Skaeve Huse*. Geraadpleegd van file:///C:/Users/Gebbruiker/Downloads/Vragen%20VVD%20Voortgang%20project%20Skaeve%20Huse.pdf